

IDEER

ARABISKE FILMDAGER går av stabelen i Oslo der det totalt vises 21 filmer fra 10 forskjellige land, 19.-22. april. Hovedgjest er Ziad Doueiri. «Fornærmelsen» (bildet) ble nominert til Oscar for beste

utenlandske film i år. Den vant ikke, men Kamel El Basha, som spiller palestineren Yasser, stakk av med prisen for beste skuespiller i Venezia. Han har tidligere sittet to år i israelske fengsler.

OSCAR-NOMINERT FILM MØTER MO

Som kjent kan situasjonen i Midtøsten på ingen måte gjengis bare i svart og hvitt, men den trives heller ikke i en glanset utgave.

D ARABISK FILM

FREDRIK GIERTSEN
Litteraturviter og skribent

Det skal ikke nektes for at «Fornærmelsen» er full av kvaliteter, den har tross alt funnet veien helt til Hollywood. Filmen omhandler den eskalerende konflikten mellom en ung, kristen mann og en litt eldre palestinsk flyktning i Beirut. Palestineren Yasser (spilt av Kamel El Basha) er leder for et byggelag, men da han tar en mindre reparasjon av et avløpsrør i egne hender, påkaller han seg vreden til huseieren Tony (Adel Karam).

Tony er tilhenger av den kristne lederen Bashir Gemayel som ble myrdet i 1982, og han lytter ivrig til noen av sin helts gamle taler, hvor det blant annet blir erklært at enhver palestiner burde kastes ut av landet. Yasser vegrer seg på sin side for å unnskyldes sin bagatellmessige handling, til tross for at han som flyktning befinner seg i en utsatt posisjon, men til slutt – etter at Tony har sagt han håper Ariel Sharon «utrydder dem alle sammen» – lar han seg provosere til å knekke et par ribbein på sin rival.

FØLGELIG BEFINNER VI oss snart i retten, der Yasser er tiltalt for legemsbeskadigelse, mens Tony må svare for det som blir kalt et «angrep på Yassers identitet». Mediene fatter interesse for saken, og stadig flere av denne fragmenterte nasjonens grupperinger – i tillegg til Israel – føler de har noe i potten.

Etter hvert foregår en stor del av filmen i rettsalen, som naturligvis er et velvalgt åsted for å la denne typen konfliktstoff utfolde seg. Sympatien ligger godt plantet hos den sindige Yasser, men den hatefulle og hissige Tony bærer på en hemmelighet som skal snu bordet, for bak hans uforsonlighet ligger det en traumatisk hendelse i hans barndom (stikkord: Damour i 1976) knyttet til de sekteriske stridighetene under den libanesiske borgerkrigen 1975–90. På denne måten viser «Fornærmelsen» hvorfor konflikter som den i Midtøsten har så lett for å eskalere: ingen dramatisk hendelse kan isoleres i et vakuum, og i et samfunn med så mange åpne sår, vil det umiddelbart oppstå en kamp om hvilken sammenheng den skal tolkes inn i.

MEN DETTE ER ET syn som også rammer «Fornærmelsen» selv, for det nevnes ikke at tildragelsene i Damour var en direkte kon-

sekvens av tilsvarende ugjerninger drevet fram av kristne falangister i den palestinske Karantina-slummen i Øst-Beirut bare to dager før. Dette er en alvorlig innsigelse som reiser spørsmål om Doueiris integritet, og hvem denne filmen egentlig henvender seg til.

Til tross for disse underliggende tragediene er overflaten i «Fornærmelsen» ganske så blankpolert, noe den er blitt kritisert for i Libanon, samtidig som en kan spørre seg om dette er en forutsetning for dens suksess på globale festivaler. Noe av det som slår en først ved filmen, er den sveipende, nærgående kameraføringen (Tommaso Fiorilli), som på ypperlig vis fanger opp de minste endringene i skuespillernes mimikk – jf. Yassers stramme kjever i møte med Tonys ablegøyer.

NÅR DET GJELDER skuespillerne selv, så vil det kanskje komme som en overraskelse at flere av dem har bakgrunn fra libanesiske «søppel-tv», som stort sett går tilsvarende kanaler som amerikanske Fox en høy gang. Adel Karam (Tony) er selv en kjent komiker som har bygget mye av sin karriere på rasistiske, sekteristiske og kvinnefiendtlige sketsjer, i grell kontrast til den mer progressive komikerstandens tradisjon for å utfordre stereotypier og ta makten ved hornene.

Det skal sies at friksjonen mellom Yasser og Tony fungerer et godt stykke på vei, fram til en heller patetisk forsoningsscene på en parkeringsplass halvveis, hvorefter man stort sett følger den gamle, reaksjonære suksessoppskriften med et lass oppblåste mannlige egoer understøttet av et par kvinnelige modeller.

Nå er det i utgangspunktet ikke noe galt i å lage en film full av kjente tv-fjes, men hvis man tar opp politiske spørsmål, må man være forberedt på å måtte stå til rette for det hvis man har vært selektiv med fakta. Men den største kontroversen Doueiri befinner seg i nå, og som har gjort at «Fornærmelsen» er blitt boikottet av mange land i Midtøsten, kommer av at han skjøt flere scener til en av sine tidligere filmer i Israel, i strid med en lov som nekter libanensere å besøke nabolandet i det hele tatt.

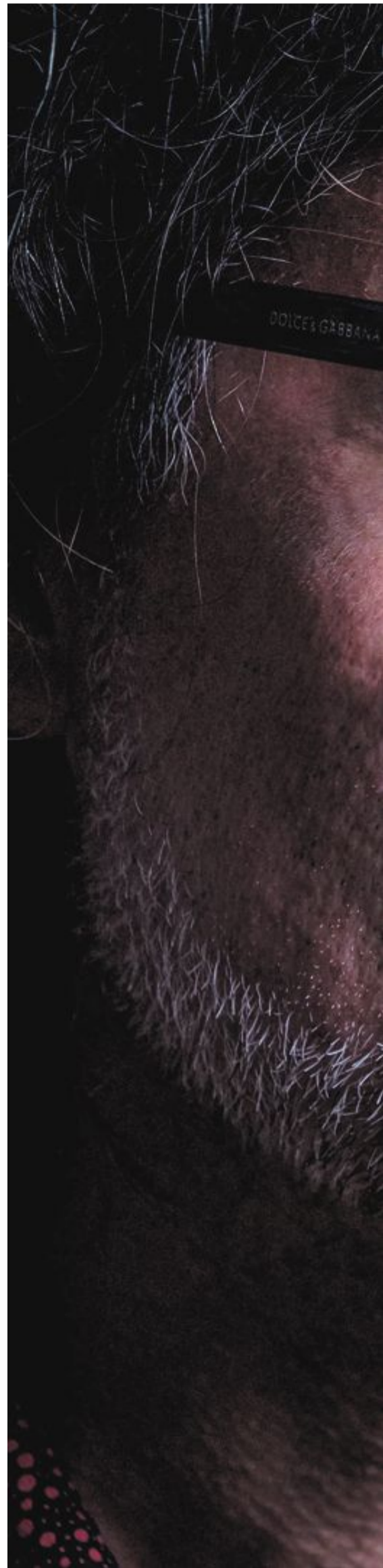
MANGE AV DEM som støtter palestinerne beskylder Doueiri for med dette å bidra til å bagatellisere Israels okkupasjon av deres territorier, mens Al Jazeera skriver at han gjør seg til «a good Arab», en overdrevent medgjørlig type som tilpasser seg sionistenes strategi med å gjøre opinionen – særlig i USA – forsiktige med å kritisere dem. Doueiri har dessverre også fulgt opp med en del ikke helt gjennomtenkte uttalelser, blant annet om at «Fornærmelsen» bidrar til å stille palestinerne i et godt lys internasjonalt, som om de dypest sett bare er bråkmakere som trenger en PR-konsulent som ham selv. Samtidig er det neppe tilfeldig at denne saken dukker opp akkurat nå, i forbindelse med Oscar-nominasjonen.

Det mest interessante med Ziad Doueiri og «Fornærmelsen» er likevel de vidt forskjellige reaksjonene den har vakt hos de respektive kultureliter hjemme og ute, for suksessen i Venezia, Cannes og Hollywood må altså veies opp mot en god del krasse ord fra hans egne.

FORKLARINGEN PÅ DETTE er nok rett og slett at det internasjonale publikum vanligvis er fri for alle de sekteriske idiosynkrasier som preger så mange land i Midtøsten, noe som gjerne fører til at vi tolker slike filmer utenfor kontekst, sulteføret som vi er på global kvalitetsfilm. Blant de mer balanserte vurderingene finner vi den fra forfatteren Elias Khoury, en venstreintellektuell Palestina-venn med gresk-ortodoks bakgrunn, kjent i Norge for bøkene «Solens port» og «Yalo».

Han skriver at han er imponert over Adel Karams innsats, men at hans karakter – i motsetning til Yasser – er skuffende endimensjonal.

DETTE BETYR AT Tony blir en figur uten personlig handlingsrom, redusert til en brikke i et spill, noe som bidrar til at filmen som sådan raskt fortaper seg i et politisk sirkus. Khoury kritiserer Doueiri for å begå historiske feil, men roser ham for å løfte fram enkelthendelser andre har latt passere i stillhet. Men hans dypeste sukk gjelder de generelle vilkårene for kulturfeltet i Libanon, der knapt noe blir vurdert ut bare fra sin kunstneriske verdi – alt blir gnagd i stykker av politikken.

SKAPER STRID: Libanesiske Ziad Doueiris Fornærmelsen

STADIG FLERE AV DENNE FRAGMENTERTE NASJONENS GRUPPERINGER – I TILLEGG TIL ISRAEL – FØLER DE HAR NOE I POTTEN.

«**THE NILE HILTON Incident**» er en av mange filmer under årets arabiske filmdager. Regissert av Tarik Saleh, i hovedrollen den libanesisk-svenske skuespilleren Fares Fares som mange kjenner fra svenske komedier som «Jalla! Jalla!» og «Kopps».

D TWITTER

Hvorfor kjøper ikke Sandefjord en stopper som heter Rygg til etternavn? Stopperparet Rygg-Seck hadde blitt strålende.
HeineVik @Heinevik

OTBØR PÅ HJEMMEBANE

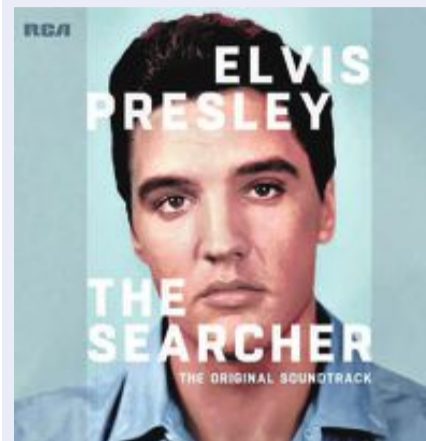

...rmelsen vises på Arabiske Filmdager i Oslo til helga. Regissøren kommer også til Oslo, men hans film skaper strid i hjemlandet. FOTO: DAVID HUREY

D WANDRUPS UTVALGTE

FREDRIK WANDRUP
fwa@dagbladet.no

Hva lette Elvis etter?

CD-BOKS/TV-FILM: Mange filmer og TV-serier har vært lagd om **Elvis Presley**, med forskjellig vinkling. Nå har **HBO** produsert en to episoders biografi med tittelen «**Elvis Presley The Searcher**». Som det står innledningsvis i den fyldige booklet'en som følger CD-boksen, kan ordet «*searcher*» ha to betydninger.

For det første betyr det mennesker som leter etter noe som er mistet. For det andre er en «*searcher*» en som forsøker å finne «*en sannhet eller løsningen på et problem*». Elvis hadde en drivkraft som var sterkere enn trangen til materielle goder.

Det Elvis lette etter, gikk trolig også dypere enn barnetro og familie-lykke. Svaret på spørsmålet om hva han søkte, ligger i evnen til å uttrykke seg gjennom musikk. Ved å leve seg inn i et fantastisk antall sanger skapte han seg selv - igjen og igjen. Soundtracket til filmene rommer alt mulig, rock'n roll, pop, gospel, blues; Elvis tilførte enhver sjanger noe udefinert som bare var ham.

Tom Petty, Bruce Springsteen, Emmylou Harris, Robbie Robertson og flere andre snakker om Elvis. På soundtracket fins sjeldne opptak og originalene bak kjente låtrer. Dessuten et innslag med **Gladys Presley**, sangerens mor, som synger «**Home, Sweet Home**». Det er sensasjonelt, og offentliggjøres for første gang.

D DIKTET

Redigert av: TOM STALSBERG
tst@dagbladet.no

FOTO: JEANETTE LANDFALD

gravlagt
- til min bestemor

begraver deg
i et hjørne av hjertet mitt
jeg blir din levende gravstein
hele kroppen inngravert
med dine formaninger
vokter ved graven i snø og storm

HE DONG

Fra den nye samlinga «*skyggeløs*»
(Gyldendal forlag 2018)

● Gjendiktet av Yinni Hu i samarbeid med He Dong